

מורא מקדש וקדושת בית הכנסת

דברי התעוררות חוצבים להבות אש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בענין מורא מקדש וקדושת בית הכנסת

דברי אלוקים חיים מב"ק מרזן אדמו"ר שליט"א

בענין מורא מקדש וקדושת בית הכנסת
בעת רעוא דרעוויז פרשת בלק
שבת יאר צייט דרביה"ק מוהרד"ם זיע"א

לבקשות כ"ק מרזן אדמו"ר שליט"א הודפס בעת הדא"ח מיוחד
למען הרבות כבוד שמים וכבוד בית הכנסת
ועי"כ נזכה להתקרב לה' להיגאל בגאולה השלימה
לבנין בית המקדש במהרה בימינו אמן

מונה
נכתב ע"י השומעים

התודה וברכה לסופר המלך מותב הדא"ח
הרה"ג ר' יהודה רושמן הי"ו
ואיתו עימו משב"ק הרה"ג ר' אהרן הרבסט הי"ו
והר"ר צבי אלימלך הרבסט הי"ו
השופקים במלאכת הקודש

בפרשתן "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" (כד,ה).

בשבוע זה נכנסים אנו לימי בין המצרים, בעונותינו הרבים עוד שנה חלפה ועברה ועדיין לא נושענו, הרי צריך לעשות חשבון הנפש תמיד מה צריך לתקן, כדי שנזכה לגאולה השלימה ולבניין ביהמ"ק.

אקדים בדברי רש"י הקדוש (כב, ד), "ומה ראה מואב ליטול עצה ממדין, כיון שראו את ישראל נוצחים שלא כמנהג העולם, אמרו מנהיגם של אלו במדין נתגדל, נשאל מהם מה מדתו, אמרו להם אין כוחו אלא בפיו, אמרו אף אנו נבוא עליהם באדם שכוחו בפיו", וכן ברש"י לקמן (כב, כג) עה"פ "וחרבו שלופה בידו", "אמר רשע זה הניח כלי אומנתו, שכלי זיינן של אוה"ע בחרב, (כמ"ש ועל חרבך תחיה) והוא בא עליהם בפיו שהוא אומנתו שלהם, (ראין כוחם אלא בפה)." (כב,ה).

אין
כוחו
אלא
בפה

בליל שב"ק דיברתי בעניין חטא מי מריבה, שכבר נלאו כל המפרשים לכאר מה היה חטאו של מרע"ה, רש"י ז"ל פירש (כא, יח) עפ"י פשוטו של מקרא, שהקב"ה ציווהו לדבר אל הסלע, כדכתיב "ודברתם אל הסלע", ומרע"ה לא דיבר אל הסלע, אלא הכה את הסלע במטהו פעמיים, כדכתיב "ויך את הסלע במטהו פעמים".

א'. צריך להבין, מאי כולי האי, מה גודל חטאו של מרע"ה, שבמקום לדבר אל הסלע הכהו במטהו, הלא סוף כל סוף היה קידוש ה', כדכתיב "ויצאו מים רבים", עדיין יאמרו מה סלע דומם שאינו מרגיש ע"י הכאתו של מרע"ה הוציא מים רבים, אנו שמרגישים על אחת כמה וכמה, ומהו "עין לא האמנתם בי להקדישנו".

ב'. עוד צריך להבין גודל עונשו, "לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם",

ואיתא בחז"ל (תנחומא צו, ב) הובא דבריו ברש"י הכא שהקב"ה נשבע בקפיצה, לכך לא הועיל למרע"ה רוב תפילותיו ותחנוניו להיכנס לארץ ישראל ארץ הקודש, חמדת לבבו כמאמרם ז"ל "נתאוה משה לקיים מצוות התלויות בארץ".

ג'. עוד צריך להבין, דהנה איתא מוקה"ק הרה"ק הרבי ר' מרדכי מנאדבורנא זיע"א לפרש הכתוב "ואין מידי מציל", דאמרי' בגמ' (ר"ה יח.) "כאן קודם גזר דין, כאן לאחר גזר דין", ברם "ואין" הצדיק שהוא בבחי' אי"ן, "מידי מציל" אפילו לאחר גזר דין, וא"כ מרע"ה שהיה "עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה", בבחי' אי"ן, ואעפ"כ לא הועילו לו רוב תפילותיו ותחנוניו לבטל גזירתו ית'.

ואמרתי לבאר בסייעתא דשמיא דבעובדא זאת שמרע"ה הכה את הסלע בממהו גרם פגם לכל הדורות, שהקב"ה ברא את

כלל ישראל "הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב", היינו שכלל ישראל הוא עם בפני עצמו ואינם צריכים להגיע לפעולה גשמית כאוה"ע שצריכים לרופאים ולתרופותיהם וכו', לפי שהם למעלה מדרך הטבע, (כאוז"ל אין מזל לישראל), אך בני אינם צריכים כי אם לישא עיניהם ולבם לאביהם שבשמים, כמו שנאמר בחזק'הו המלך בחליו "ויתפלל אל ה'" (מלכים ב' ב, ב), ולא כאשר נאמר באסא המלך "וגם בחליו לא דרש את ה' כי ברופאים" (דברי הימים ב' זו, יב) (עיי' רמב"ן פר' בחוקתי כו, יא), יהודי צריך לחפש את ה' ולעבדו באמרי פיו בתורה ותפילה דאין כוחנו אלא בפה, וכך יפעול הן ברוחניות הן בגשמיות ברפואות ופרנסה וכל טוב.

וזה גודל חטא מי מריבה, דע"י שמרע"ה הכה את הסלע אפשר למענות ולחשוב דכדי לפעול ישועה צריך לעשות פעולה

גשמית [כגון לילך לרופא וכו'], ואילו מרע"ה לא היה מכה את הסלע במטוהו אלא היה מדבר, אזי היה מחדיר אמונה שלימה שאין כוחנו אלא בפה רק בתפילה ובקשה להשי"ת ולא היינו צריכים לשום פעולה גשמית. אפילו כשכלל ישראל יהיו זקוקים לישועה קשה כסלע, אעפ"כ ע"י תפילה ודיבורם אל ה' "ויצאו מים רבים" ויהיו נושעים.

ובזה פירשתי הכת' בפרשתן "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל" (כג, כג), שכלל ישראל אינם צריכים לנחש או קסם, אלא "בעת יאמר ליעקב", "בעת" כשמתרגש על האדם עת צרה ל"ע, אזי יעקב - יהודי, "יאמר" צריך להתפלל לה' באמרי פיו, דאין כוחנו אלא בפה, ועי"ז "פעל אל" יפעל ישועתו בע"ה, {וכאשר עושה פעולה גשמית צריך לידע דאין זה אלא סיבה, וישועתו לא באה אלא ממסבב הסיבות}.

כשמתרגש על האדם עת צרה יתפלל אל ה'

נחזור לעניינו, "מה טובו אהל"ך יעקב משכנת"ך ישראל", פירש הספורנו וזל"ק: "מה טובו אהל"ך יעקב" בתי תורה, כעניין יושב אהלים וכעניין וישכון באהלי, וכן והיה כל מבקש ה' יצא אל אהל מועד, 'משכנת"ך ישראל' בתי כנסיות ומקדשי אל, המיוחדים לשכן שמו שם ולקבל תפילת המתפללים, ואמר מה טובו כי לא בלבד הם מטיבים לעוסקים בהם, אבל מטיבים לכל האומה, עכל"ק. והנה "מברכותיו של אותו רשע אנו למדין מה היה בליבו לקללם" (רש"י כד, ו) בלעם ידע את סוד בתי כנסיות ובתי מדרשות, וגם ידע את סוד כוח פיו של איש הישראלי שדיבור של יהודי פועל בכל העולמות העליונים, לכן רצה לקללם שלא יהיה להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, בא ואמר "מה טובו אהל"ך יעקב משכנת"ך ישראל", וכדפירשו המפרשים "אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות", זה הסוד שיהודי בא לבית הכנסת ועומד

בלעם ידע סוד כוח פיו של איש הישראלי

להתפלל, כדי להתקרב להשי"ת ב"ה או לעסוק בתוה"ק בביהמ"ד שם טמון כוחו של איש הישראלי דאין כוחנו אלא בפה, וכשרצה בלעם לעקור בתי כנסיות ובתי מדרשות בא באותו כוח בפיו לקללם.

לא באתי לומר מוסר לאחרים, וכבר אמרו ז"ל "קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים", הבה ונתחזקה יחדיו בעניין מורא מקדש וקדושת בית הכנסת "מה טובו אהליך יעקב משכנתך ישראל", בתי כנסיות ובתי מדרשות הוא מקום השראת השכינה הקדושה שהוא בית מקדש מעט, צריך לידע, בית כנסת אינו מקום התכנסות כאולם כינוסים [להבדיל] שמגיעים לשם אנשים להיפגש עם חבריהן, אלא מקום גבוה מעל גבוה, מקום שמשוגל בביהמ"ק – מקדש מעט, אמרו רז"ל (ברכות נד.) "איזהו מורא (מקדש), לא יכנס להר הבית במקלו ובמנעלו

בית
הכנסת
הוא
מקדש
מעט

ובאפנתו ובאבק שעל רגליו", וכל הלכ' מורא מקדש וקרבות ר"ח כפרה על מקדש וקדשיו, שמא נכנס טמא לביהמ"ק ופגם בקדושת ביהמ"ק, וכן בימינו צריך לשמור על קדושת בית הכנסת כעין קדושת בית המקדש.

ואני חושב שאחד הדברים שצריך לתקן, הוא עניין מורא מקדש, ואני מדבר מנהמת ליבי, ומבקש בכל ליבי ברחמים ותחנונים, שמעתי שלאחרונה נפרץ ענין שמירת הדיבור בשעת התפילה, ואף ראיתי במו עיני (אע"פ שדרך כלל איני מסתובב להסתכל באמצע התפילה).

'ותבער אש ה' אמנם אין זה אש למען ה', אבל 'ותאכל בקצה המחנה', איני יודע אם זה דווקא בקצה המחנה – בפחותים שבמחנה פשה המספחת הזאת, או אפילו בקצינים שבמחנה, (עין רש"י פר' בהעלותך (יא, א) עה"פ 'ויהי העם כמתאוננים וגו' ותאכל בקצה

צריך
לתקן
עניין
מורא
מקדש

המחנה!) אבל אפילו אם זה פשה רק בקצה המחנה, האש שורף ומכלה אף בקצינים שבמחנה.

צריך לידע היצר ותחבולותיו, שאינו בא על האדם בפתע פתאום שידבר בשעת התפילה, אלא בערמומיות בא לאדם, וכגון אומר לו שידבר מעניני בית הכנסת, ואפילו דיבור קל כאן, ודיבור קל שם, כבר שורף ומכלה את ה'ברען' של התפילה.

אפי' כשאחד נמצא בביה"כ באמירת קרבנות בא היצר ואומר לו קרבנות אינו חלק מן התפילה הרי רק מתי מעט אנשים נמצאים עתה בבית הכנסת, עכשיו מותר לדבר, כשיגיעו הציבור להודו אז תפסיק לדבר [כי זה כבר אמצע התפילה], אבל האמת יורה דרכו שהאנשים ההמה ממשיכים בשיחתן בדברי הבליהן אף לאחר הודו, ולפעמים אף באמצע קדיש ה' ירחם. ועוד צריך לידע דצריך מאוד להיזהר בזה משום חינוך הילדים, דגודל דור צעיר וחדש

וכן
הדו"ר
ישחזו
אל
דאיסור

צעירי הצאן שרואים את הגדולים מהם ויכול ח"ו לפגוע בחינוכם.

והנה באמת חשבתי להעמיד ממונה מיוחד לעניין זה אולם לאחר העיון חשבתי שאין צורך בזה כי לא בדרדקי עסקינן, כל אחד ואחד צריך לשמור על עצמו וכן להעיר לחברו בדרכי נועם שאין מדברים בעת התפילה וקריאה"ת, ואפילו שלא בשעת התפילה כשמשיחים דברים במלים בביהמ"ד הרי הוא שורף ומכלה את הרשימו דקדושה של מורא מקדש.

הוספת הכותב: {וידוע דרבינו הקוה"ט זצוק"ל, כאשר עברו לביהמ"ד החדש [בשנת תשע"ה] אמר בריש גלי שרצונו ומאוויי שבביהמ"ד זה לא ישיחו דברי חול אף שלא בשעת התפילה כמה שאפשר. ודפח"ח}.

הבה ונתבונן אדם נכנס לבית הכנסת ורואה חבורת אנשים יושבים ומדברים על הא ועל דא,

בעיון
השיחה
בביהמ"ד
כרוכים
עוד כמה
איסורים

הרי הם פוגמים בקדושת בית הכנסת בנוסף לאיסור דברים בטלים, {וכבר אמרתי בשם הגה"ק מליובאוויטש זיע"א שדברים בטלים אין הכוונה לדברים אסורים שהרי מה שאסור לדבר הרי אסור, אלא עניין דברים בטלים הכוונה אפילו הדברים העומדים ברומו של עולם אלא שאין בהם תועלת הרי דיבורו בטל לפי שהוא להבל ולריק שאין בהם שום תועלת לעבודת הבורא ב"ה. עכל"ק.} עכ"פ זה שורף ומכלה את הרשימו דקדושה שבבית הכנסת, ופוגם בקדושת בית הכנסת, אמנם זהו חלק בין אדם לקונו.

אך פוגם אף בחלק שבין אדם לחברו, דצריכים להתחשב בזולתו, דהנה אדם בא לביה"כ שלא בשעת התפילה לעסוק בתוה"ק ובא אחד ומדבר ומפריעו מלימוד התוה"ק, ובפרט אם חבורת אנשים יושבים ושוחקים והלה אינו יכול להתרכז

בלימודו, ויכול אף לגרום למושב לצים רח"ל, ע"כ צריך מאוד להיזהר בזה.

עוד דבר רציתי להעיר, ושכ"א יפעל למען זה, הנה בית מדרשנו ב"ה הוא מרכז לכל - לכל בית ישראל, כרצון קדשו של אדמו"ר הרה"ק זיע"א "שהבית מדרש יהיה מקום שכל יהודי שיבוא לכאן ימצא את מקומו", ועיננו הרואות ב"ה אשר כל איש אשר בשם ישראל יכונה מוצא את מקומו בבית מדרשנו, אפי' פשוטי עם מהעם שבשדות ואומרים ברכו את ה' המבורך ואמן יהא שמיה רבא, וצריך להאיר להם במאור פנים לא ח"ו בזעם ובכעס, כמ"ש "מה אעזום לא זעם ה'", אלא במקל נועם ושבת מוסר, לדבר על ליבם בעניין מורא מקדש וקדושת בית הכנסת, ודברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב.

אבל לאנ"ש אני אומר ומבקש שיכבו את הפלאפונים קודם

להאיר
לפשוטי
עם
במקל
נועם
ושבת
מוסר

המתפלל
עם
פלאפון -
אין לך
בזיון
המלך
גדול
מזה,
ביאור
עפ"י
משל

בואם אל הקודש להתפלל, ומי שהדבר קשה לו עד מאוד (להסיח דעתו מהפלאפון) אזי שיעשה לכה"פ הפלאפון על מצב שקט, כדי שבאמצע שמונה עשרה לא יתחיל לומר שירות ותשבחות, דאין לך בזיון המלך גדול מזה, על דרך משל למלך בשר ודם שמדבר איתו ולפתע מתחיל הפלאפון לומר שירות ותשבחות הרי הוא מורד במלכות, אם כך למלך בשר ודם שהיום כאן ומחר בקבר בו, ק"ו למלך מלכי המלכים שהוא חי וקיים לעד ולעולמי עולמים לא כל שכן שמרידה הוא במלכות שמים, אמנם כשזה קורה באמצע פסוקי דזמרה אינו נשמע כל כך, לפי שמתפללים בקול, אבל כשזה קורה באמצע ק"ש או שמו"ע שמתפללין בלחש אזי הוא חוטא ומחטיא את הרבים, שמבלבל את העם מהתפילה, ועליו עצמו איני מדבר כי בוודאי מבלבל ועומד הוא.

לכך עצתי לכל אחד מאנ"ש שיכבו הפלאפון קודם בואו אל הקודש להתפלל, כי צריך להסיר קודם התפילה כל דבר המטריד מלכוון בתפילה, ולכה"פ יעשה הפלאפון על מצב שקט, כי רטט גם מפריע בתפילה, ויש כאלו שאף מרימים הפלאפון ועונים נו הא, הא הא, וכדי בזיון וכו'.

וצריך להעיר כל אחד לחברו על כך, ובפרט אלו שיש להם כלים מכלים שונים [הכוונה לכלים המשחיתים כסמארטפון וכדו'] **שלא יוציאו זאת כלל בביהמ"ד אפילו שלא בשעת התפילה, שח"ו לא יהיו בבחינת מנשה שהעמיד צלם בהיכל, ובעוונותינו הרבים יש כאלו אנשים שהכלים ההם אצלם בבחי' 'שויתי' ה"י, ואף מתפללים בזה, ה"ה בבחי' טובל ושרץ בידו.**

עוד דבר רציתי להעיר בענין מורא מקדש, כתב רש"י הקדוש על הפסוק דנן "על שראה

יכבה
הפלאפון
קודם
בואו
אל
הקודש
להתפלל

איש
רעהו
יעזור

פתחיהן שאינן מכוונים זה כנגד זה, 'זה כנגד זה' פירוש שכל אחד הוא כנגד חברו, כלומר שאינו מתחשב בחברו כאילו הוא בפני עצמו, וזהו שכתב רש"י 'שאינן' מכוונים זה כנגד זה' שאדרבה כל אחד הרי הוא לעזר ואחיסמך לחברו.

רצוני לומר בזה, לבית מדרשינו מקדש מעט יש גבאים ותומכי המוסדות הע"י שעושים כל אשר לאל ידם שיהיה הכל על צד היותר טוב, ודבר זה בא להם בדמים תרתי משמע, לדאוג שלא יחסר בקאווע שטיבל קפה וחלב, ושיהיה הביהמ"ד נקי ומצוחצח כמו שביהמ"ד צריך להיראות ולבל יחסר המזוג וכו'. עכ"פ על באי בית מדרשינו לידע 'איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק', לשמור על נקיון בית הכנסת ולא ללכלך ח"ו, [אדם בא לביה"כ שתה קאווע לא ישאיר כוסו על שולחנו ויפנה ערפו וילך לו, אלא ייקח הכוס לזיקו לאשפה משום מורא וכבוד מקדש מעט].

וזהו שכתב רש"י שאינן מכוונים זה כנגד זה על פסוק דגן, שפירש הספורנו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות.

"וישמע חכם ויוסף לקח" לשמור על מורא מקדש, וזאת ע"י שהאדם יגיש בנפשו שביתו אינו אלא אוהל עראי אכילה ושתיה ושינה, אבל ביה"כ הוא דירת קבע, שם מתפלל ג' תפילות דבר יום ביומו וקובע עיתים לתורה, וכשם שדואג ל"אהליך יעקב" זה ביתו דירת עראי שאוכל שותה ויושן, כך צריך לדאוג ל"משכנותיך ישראל" משכן קבע בית מקדש מעט שהשכינה הקדושה שורה שם אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות.

דבר ידוע שלפני החורבן באירופה מלחמת העולם השניה בליל הבדולח בשנת תרצ"ח החלה ראשית דבר ברוב בתי כנסיות ובתי מדרשות של בני אשכנז דווקא, ועל אף שהיו צדיקים קדושי עליון, ומדת הדין

לא פגעה בכני ספרד, ומעמא בעי.

וביארן צדיקים, דאמנם 'הלכה בידוע שעשיו שונא ליעקב', ברם רמז יש בדבר מפני מה החלו אותן רשעים דווקא בבתי כנסיות ובתי מדרשות, ואותו הדבר הוא בכלעם שאמר "מה טובו אהליך יעקב", כמו שפירש הספורנו אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות, היינו שראשית דבר רצה להחריב בתי מדרשות ובתי כנסיות, ומקובל מרבותינו הקדושים תלמידי הבעש"ט הק' זיע"א, שהכל נעשה בהשגחה פרטית מן השמים.

בני אשכנז שלא שמרו כ"כ על עניין מורא מקדש נענשו, משא"כ בני ספרד שמעולם הקפידו על מורא מקדש וקדושת ביה"כ שלא לדבר בביה"כ, ולפאר ולרומם את בית ה' בנברשות זהב וכסף כו'. ע"כ דווקא בביהמ"ד שלא נזהרו בכבודם כראוי שלטו ידי

זרים, אך בבתי כנסיות ובתי מדרשות ששמרו על קדושת ביה"כ נשארו לעמוד על תילן.

שהקב"ה יעזור שנוכה לתקן מה שצריך לתקן, שיהיה "מה טובו אהליך יעקב משכנתך ישראל" כשיבואו לבית הכנסת יאמרו מה טובו אהליך יעקב, ראו מה נאה בית כנסת זה, מה נאה שמשמרים על מורא מקדש שאין מדברים כלל בשעת התפילה וקריאת התורה, מה נאה בית כנסת שאין עורכים שם התאספות לדברי חולין, שלא מביאים לשם פלאפונים, מה נאה בית כנסת נקי ומצוחצח ושמור בקדושת בית הכנסת.

אזי הקב"ה בוודאי יעזור אפי' שעברה שנה ועדיין לא נושענו אבל מקרא כתוב בפרשתן "לא איש אל ויכזב, ובן אדם ויתנחם, ההוא אמר ולא יעשה ודיבר ולא יקימונו", וכי תעלה על דעתך לומר שכל התוכחות שבתורה נתקיימו, ואילו להבטיחם

ע"י שמירת מורא מקדש נוכח לבית מקדשנו ותפארתנו

ממש בביאת משיח צדקינו
ובבניין בית מקדשינו ותפארתנו
במהרה בימינו, ושהימים הבאים
יתהפכו לנו ולכל ישראל לששון
ולשמחה אכי"ר.

להורישים ארץ שבעה עמים לא
נתקיימו.

הקב"ה בוודאי יעזור שסוף כל
סוף כולנו ניוושע ונגאל בקרוב

נדבת

הרה"צ

ר' אברהם לייפער
שליט"א

לע"נ אבותיו הק' נבג"מ שהקפידו מאוד לא
לדבר בבית הכנסת ובית המדרש
אף שלא בעת התפילה.
זכותם הקדושה יגן עלינו אמן

לטובת נשמת

הרה"ק ר' שלמה בן
מוהר"ר מאיר מקארלין
הי"ד זיע"א

נדבת

הר"ר צבי אלימלך הערבסט הי"ו

לע"נ

מרת חיה שרה

ב"ר משה דוד ע"ה
נפ' כ"ט מנחם אב

נדבת בנה ידידינו הרה"ח
ר' רפאל שטיין הי"ו

לע"נ

הר"ר ראובן נתן נטע

ב"ר יוסף הלוי בלעדי ז"ל

משב"ק רבינו הקה"ט ה"נעם ישראל" זיע"א

נדבת חתנו משב"ק

הר"ר משה מרדכי בלעדי הי"ו